

voor hen, die

andere beloften
ij weet, dat zij

den?
den toegebracht
of lichaam, en
onrechtvaardige
zich te wreken,
gebaren.

zullen liefheb-
welzijn zullen

wanneer zij de
n treft?
da is tot wraak
is. Daarentegen
atig is geweest;
en vrijheid laat
at, door 't onge-
en de straffen
keren haalt.

gemeenheid en
orden, gedachten
ugelloosheid en
aanleiding kan

G. B.

KUNST

Limburg. — Uit-
g. Amsterdam.

s Anne Blank,
Jilles Limburg
s vorige publi-
verpand aan
we in „Edith's
levenissen van
orden. Het zou
n hem tot zijn
eekend in boe-
lijk”.

n. En nu be-
nvoudigste be-
en. Er komen
sch staart heb-
k eenige blad-
erst te moeten
t. Maar omdat
at hij beweert,
olgen. U krijgt
lijl, waarin dit

ad ook lid van
er geen werk-
vergadering be-
ds en Zondags,
ij, als het even
ok hij zich op
omdat hij er
zijn vrijen tijd
en.

nerkte hij aan
haar had plaats

th, die deze ge-
aan, zonder dat
die haar hart
niets gesproken

n de Standaard
ber—van Oordi
et zijn taal vol-
i lans voor den
hoofdzin moet
este gezicht be-
te doen bij het
opzichten ver-
stig geschreven
n rond, die op
in het laatste
ing Verschoor
met dien naam
en „slip of the
l in twee blad-

deze bezwaren
nemen van ern-
dezen schrijver
d aan de kerk,
mensen”. We
de kerkbanken
n. Maar in de
deze mensen,
voorgesteld als
ters en farizees-

Bijna zonder uitzondering zijn het menschen, die de kat in 't donker knippen.

Het lust ons niet, u den inhoud van dezen roman na te vertellen. Er komt genoeg onwaarschijnlijk en sensationeel in voor om dit boek, dat zich toch aandient als een Christelijke roman, te bestempelen met den naam „draak”. Maar het is klaarblijkelijk de bedoeling van den schrijver geweest om ons de volgende tegenstelling voor te houden: hoe prachtig steekt het zuivere, geloovige zoeken van een „uit de wereld gegrepen” meisje als Edith af tegen de kleine, haatdragende verdachtmakingen van de gemeenteleden van ds Blank.

De koster uit deze gemeente is een bedrieger, die zich bezondigt aan „vals gewicht”. De zoon van den koster is een dief, die de catechisatiebussen leeghaalt. Er is een ouderling, die een slecht echtgenoot en slechte vader is. Een ander ouderling is een zelfingenomen klets-kous. Een derde lid van dezen illusteren kerkeraad ontziet zich niet om, in samenwerking met zijn heele gezin, den dominé en diens vrouw rondom te belasteren. Wanneer Edith (het meisje uit de wereld) voor het eerst onder Anne Blank's gehoor zit en naar een „gloedvolle” preek luistert over „Dit heb ik tegen u, dat gij voor een rotssteen des velds verlaten hebt de sneeuw van den Libanon”, merkt de schrijver op: „Tusschen al die honderden menschen was zij waarschijnlijk dien morgen de eenige voor wie al het aardsche bezit niets werd”. Enfin, van dien zelfden bezielde prediker zegt de schrijver even later: „En in hetzelfde oogenblik, dat Anne Blank met al den gloed, die in hem was, sprak van den schat des Hemels, werd zijn hart vervuld van de heerlijkheid van het aardsche bezit van die jonge vrouw, die daar neerzat en de woorden indronk, die van zijn lippen kwamen.”

Me dunkt, verder commentaar is overbodig.

Het is niet aangenaam om zoo over een boek te moeten schrijven. En vooral niet wanneer dit boek voorkomt op het programma van de V. C. V., de „Vereeniging Christelijke Volksboekrij”. Laten we hopen, dat de andere deelen van deze bibliotheek beter zijn, en dat die beantwoorden aan het devies dat vóór in het programma staat:

Voor hen die literatuur zoeken
Voor lezers van boeiende boeken
Voor een ieder die leest:
Christelijke lectuur die goed is.

Want „Edith's huwelijk” is geen literatuur, het is niet boeiend, en het is onzichtelijk. D.w.z., het bouwt de Kerk van Christus niet, maar breekt haar af.

M. GR. GILHUIS—SMITSKAMP.

VAKWETENSCHAP EN PRAKTIJK

Bijbelsche-Zeevaart.

„Zeil strijken.”

Na onder het eilandje Klauda (Cavdo) kans te hebben gezien zich eenigszins op slecht weer voor te bereiden, drijven ze de ruime zee in. Men moet dat niet zóó voorstellen, of ze in lij van het eiland rustig hebben gelegen als op een veilige ree en toen ruimschoots gelegenheid hadden zich stormklaar te maken. Breusing denkt zelfs dat het werpen van lading, wat eerst den volgenden dag plaats heeft (vers 18) ook nog bij Klauda is gepasseerd.¹⁾ Wij meenen, dat dit niet juist kan zijn. Eenvoudig, omdat het eilandje klein is en spoedig voorbij gevaren. Daarbij is de zuidkust slechts een hooge klip, kaap Tripitz, die bij lang verblijf gevaar zou kunnen opleveren. De situatie was zoo: dat ze op reis onder Klauda dreven en den korten tijd die hen in rustiger water gelaten werd hebben benut. Vanzelf dreven ze verder zee in.

Nu meldt het vervolg van Hand. 27:17, dat zij vreezen „op de droogte Syrtis te vervallen”. Deze vrees is niet denkbeeldig. Ze waren ongeveer Z.W. ten Z. van Kreta gedreven, rond Klauda. Indien ze dezen koers behielden, zouden ze inderdaad op de noord-Afrikaansche kust gestrand zijn. Dat ze later op Malta schipbreuk lijdten en dus — zonder het te weten — een west noordwestelijken koers hebben gevolgd, is te verklaren uit den Euroclydon, die bij afwisseling uit het noordoosten en zuidoosten waail.

De Middellandsche zeevaart kende in die dagen geen kompas. De scheepvaart was meest kustvaart en daarmee waren de zeevaarders uitstekend op de hoogte. Voor de uitoefening van hun beroep stonden hun goede „Zellaanwijzingen” ten dienste. Voorts wisten ze enkele sterrenbeelden, zooals de Kleine Beer en de Poolster. Niet onbelangrijk was voor hen het sterrenbeeld Orion, dat gedurende het geheele jaar in het oosten opkomt en in het westen ondergaat en bij heldere lucht overal aan den noordelijken hemel zichtbaar is. Zij wis-

1) Breusing, Nautik der Alten, S. 199.

ten dus waar het noorden, het oosten, het zuiden en het westen was. Als vanzelf lieten ze op de beweging der golven en den gang der wolken om daarnaar eenigszins hun koers te kunnen bepalen.

Wat wordt nu met de Syrtis bedoeld?

Syrtis Major is de oude naam voor de tegenwoordige golf van Sidra, gelegen aan de noordkust van Afrika (Tripoli). Deze groote inham is aan den zeekant 245 mijl breed, (1 mijl is 1852 M.). De grond is moeras, zand en barre rots. De Fransche bijbel noemt Syrtis: „Banes de Sable”. De kust is onherbergzaam. Havens heeft men er niet. Slechts kleine kustvaartuigen komen tusschen de „krikkemikken” door. De hedendaagsche Britsche Zeilaanwijzingen²⁾ deelen mede, dat aan den wal zwavelmijnen gevonden worden. Voorts zijn er wat Arabische Bedoeinen gelegerd. Maar er groeit niets, waar eenig mensch van leven kan. Geen wonder dan ook, dat de Alexandrijnsche zeevaarders uit Hand. 27 er angstig voor zijn op dat woeste oord te zullen stranden. Er zou van hen ook niets terecht gekomen zijn.

Om die ramp te voorkomen, nemen ze maatregelen.

Ze strijken het zeil, zegt de Staten-overzetting. Wat hebben we hier onder „zeil strijken” te verstaan?

De Fransche Bijbel spreekt zelfs van: les voiles. Ook Luther denkt aan Segel, „die Segel herunter-lieszen”. Prof. Dr de Zwaan vertaalt: „de groote ra”³⁾. De G. Wielenga denkt aan „zeil strijken” waardoor vaart geminderd wordt en verdedigt deze opvatting tegenover Breusing en Barde.⁴⁾

Wat is de kwestie?

De groote Romeinsche koopvaardij-schepen — waartoe ook het schip uit Hand. 27 behoorde — voeren twee masten. N.l. den grooten mast, mid-scheeps en een kleinen vooroverhellenden voormast. Aan den grooten mast (histos) was op bepaalde hoogte een groot katoenen razeil aangeslagen, dat op de Alexandrijnsche schepen „Bus-sina” werd genoemd.⁵⁾ De groote ra bestond in de Oudheid uit twee deelen met touwen aan elkaar verbonden. „Gelascht”, zooals de zeeman dat noemt.⁶⁾ Het lasschen der ra was reeds den Egyptenaren bekend en wordt thans nog aangetroffen op merkwaardige schepen o.a. in de haven van Zanzibar en aan de kust van Voor-Indië.

Boven het razeil stak nog een eind mast (geen steng) waaraan een driehoekig zeil — supparum — werd gezet.⁷⁾ Het kleine vierkante zeil aan den voormast heette artimoon.

Om nu op de zaak terug te komen, kunnen we vóór alles zeggen, dat het uitgesloten is, dat een schip, reeds eenigen tijd in den storm, het grootzeil nog kan strijken. Dat zeil was, of reeds aan flarden gewaaid, of met mast en al verloren gegaan.

Maar er was nog iets. Het razeil in de oudheid werd niet gestreken, maar van anderen opgehaald. Zoo bracht men reeven in het zeil, tot het tenslotte met „gordings” tegen de ra werd saamgebonden.

De vertaling zeil strijken kan hier dus niet de bedoeling hebben van zeil bergen.

Moeten we hier soms denken aan het losmaken en neerhalen van de ra met zeil? Het zeil zou dan reeds geborgen zijn, maar, om „alles wal nu den storm onnooig van gaf”⁸⁾ neer te halen, zou deze maatregel genomen zijn. Ook de Leidsche Vertaling zoekt het blijkbaar in die richting. Zij leest: „haalde men het tuig neer.” Maar we zullen in een volgend artikel zien, dat vers 19 — waarin van „scheepsgereedschap” gesproken wordt — een exegetische eischt die dan met de opvatting van vs 17 overeen zou komen. Terwijl toch de verzen 17 en 19 duidelijk zijn te onderscheiden.

Om nu bij vers 17 te blijven luidt deze bij Nestle in den grondtekst: chalásantes tó skeuos. In de onbepaalde wijs overgezet: chaláoo tó skeuos. Het woord chaláoo komt slechts éénmaal in 't Nieuwe Testament voor. Het wil zooveel zeggen als: los-laten, vieren, laten schieten (Dr. Harting); on-spannen (v. d. Es). Of zooals Barde het vertaalt: „laten of doen vallen — hier stellig in zee”. Hij vervolgt dan met de vraag: „Wat heeft men op die manier uitgeworpen? De skeuos antwoordt de tekst.”⁹⁾

Breusing zegt in zijn meergenoemde boek: „Das Tau und Segelwerk im besondern hiesz: tá hópla: das einzelne Gerät: tó skeuos”.¹⁰⁾

Skeuos zou dus op een schip een Gerät, een werktuig zijn, dat bij touwwerk en zeilen behoort. Breusing vertaalt echter skeuos in vers 17 door: Geschirr¹¹⁾, evenals Balmer in zijn meer genoemd boekwerk.¹²⁾ De Oxford-Bible leest gear. Men moet

2) Sailing Directions, The Mediterranean, Pilot Vol. IV, Fifth edit. 1918, Gulf of Sidra.

3) Tekst en Uitleg, De Handelingen, 2e druk, blz. 69.

4) G. Wielenga, Paulus, in zijn leven en werken voor de gemeente geteekend, blz. 501, noot 2.

5) Breusing, S. 56.

6) Opgegraven tombe uit Pompei, plm. 50 n. Chr. „The Sailing Ship”, Anderson.

7) Dr. Hans Balmer, Die Romfahrt des Apostels Paulus und die Seefahrtkunde im römischen Kaiserzeitalter, S. 176.

8) G. Wielenga, Paulus, blz. 509.

9) Tekst en Uitleg, Prof. Dr de Zwaan, De Handelingen, 2e druk, blz. 154.

10) Barde, commentaar op Hand., blz. 544.

11) Breusing, S. 46.

12) Balmer, S. 144.

13) James Smith, The voyage and shipwreck of St. Paul. 3e ed. 1866.

14) Breusing, Nautik der Alten, 1886.

15) Balmer, Die Romfahrt des Apost. u.a.w., 1905.

16) Barde, De Handelingen, blz. 545.

17) Breusing, S. 178.

18) De Zee. Jaargang 1931, blz. 175.

19) Dr B. Wielenga, Van Jeruzalem naar Rome. Hand. 27:17.

20) Het linnen laken dat Petrus zag op het dak van Simon, den lederbereider (Hand. 10:11) heet in het Gr. ook skeuos.

hier dan ook denken aan een werktuig, dat na het bergen van de zeilen, remmend op de vaart in-werkt.

Hoewel James Smith — voorzoover bekend — de eerste is geweest die een nautische commentaar op Hand. 27 heeft geschreven¹³⁾, zoo komt toch aan Breusing de eer toe, 'teerst, op grond van klas-sieke schrijvers, bij de vertaling van skeuos aan een werktuig te hebben gedacht, dat de vaart van het drijvende schip remt. Breusing heeft hier n.l. het oog op een voorwerp, dat thans bij de zeevaart nog het drijfanker wordt genoemd, en dat door Barde abusievelijk als „sleepanker” is beïeld.¹⁴⁾ Dit laatste soort anker is heel iets anders en met een geheel ander doel.

In de Oudheid gebruikte men wel voor drijf-anker een vierkante plank die aan vier touwen vanaf het voorschip in zee geworpen werd. Deze plank werd verzaard en aan boeien bevestigd. Op deze wijze bleef het rechtstandig in zee staan. Aan het schip verbonden remde het zijn vaart. Breusing schrijft¹⁵⁾: Wenn die Aegypter ein schwer beladenes Nilschiff den Strom hinabtreiben lies-zen, so befestigen sie an demselben vorm ein Flosz von leichten Holze und lieszen hinten ein schwe-ren Stein auf dem Grunde nachsleppen. Auf hoher See ist die Tiefe so gross, dass man nicht daran denken kan, einen Anker bis auf dem Grunde nie-der zu lassen: man musz hier eine besondere Vor-richtung treffen”. Vervolgens vertelt Breusing van de plank, zooals we reeds hierboven uiteengezet hebben.

De toestand waarin het Alexandrijnsche schip verkeerde was zoo: Het was stormweer, de zeilen waren geborgen of stuk gewaaid. In ieder geval voor top en lakel moesten ze den storm „afrijden”. Ondertusschen liepen ze de gevaarlijke kust tege-moet. Vanwege de diepe zee konden ze niet anke-ren. Het waren onhandelbare schepen, kort, breed, van achteren hoog opgebouwd, en diep geladen. Wat „doet” nu zoo'n schip in den storm? In zekeren zin, wat tegenwoordig ieder schip zou doen, dat met gestopte machine zich in hooge zee bevindt.¹⁶⁾ D.w.z. het schip zoekt zijn eigen positie, en loopt vóór den storm weg. Het schip ligt op ongeveer vier of vijf streken bij den wind, het achterschip van den wind gekeerd, de kop in den wind. Sturen doet het niet meer. De gedachte aan de gevaarlijke kust dringt tot het nemen van maatregelen. Ankerkettingen, zooals tegenwoordig, kenden ze niet. In onze dagen worden — indien er tenminste niet te veel water staat — de ankers wel van de kettingen „gesloten” en de kettingen, zonder ankers, met een groote bocht in zee ge-stoken, om daardoor — zoo mogelijk — den kop op de zee te houden. De Alexandrijnsche schepen konden dit niet en voor hen bleef niet anders over dan een drijfanker vanaf het voorschip in zee te werpen. Aldus vertaalt dan ook Dr B. Wielenga vers 17.¹⁷⁾

Het schip komt nu met den kop op zee en dreef achteruit naar Malta.

Na al wat we gezegd hebben lezen we vers 17 aldus: En alzo zij vreesden, dat zij op (de droogte) Syrtis zouden vervallen, wierpen zij het drijf-anker in zee en dreven alzo heen.”

Tegenwoordig gebruikt men op de groote stoom-en motorschepen zelden een drijfanker, daar deze schepen behalve de machine, met zware ankers en kettingen zijn uitgerust. De wet veronderstelt even-wel, dat men het noodige materiaal aan boord heeft een drijfanker te maken. Sedert de conven-tie van Londen (1929) tot beveiliging van schepen en opvarenden behoort een klein drijfanker — meestal een soort zak — tot de verplichte in-ventaris van de scheepssloop.¹⁸⁾

Toch is het mogelijk, dat de Staten-overzetteren en allen die chaláoo tó skeuos in vers 17 door „zeil strijken” vertalen, aan de dingen een juiste voorstelling hebben trachten te geven. Althans zelf wisten wat ermee bedoeld wordt. Alleen zou dan in den tekst een nadere verklaring als aan-vulling moeten worden ingelascht. Hoewel, dan toch nog het werkwoord strijken misverstand blijft wekken.

Het is n.l. bekend, dat in de zeventiende eeuw en later, ook op de Hollandsche koopvaarders en oorlogsschepen een zeil met ra als drijfanker werd gebruikt. „Veelal was op vaartuigen een speciaal drijfanker niet beschikbaar” — zoo schrijft de heer W. Voorbeytel Cannenburg, Dir. v. h. Hist. Scheepv. Museum te A'dam — „en dan gebruikte men het zeil, dat daarvoor het meest in aanmer-king kwam. Dat dus in geval van nood een razeil als drijfanker zal zijn gebruikt, is wel haast van-zelfsprekend.”

Mogelijk nu, dat onze zeventiende eeuwse vaders bij hun vertaling van vers 17 hieraan ge-dacht hebben. Maar dan moet het waarschijnlijk

13) James Smith, The voyage and shipwreck of St. Paul. 3e ed. 1866.

14) Breusing, Nautik der Alten, 1886.

15) Balmer, Die Romfahrt des Apost. u.a.w., 1905.

16) Barde, De Handelingen, blz. 545.

17) Breusing, S. 178.

18) De Zee. Jaargang 1931, blz. 175.

19) Dr B. Wielenga, Van Jeruzalem naar Rome. Hand. 27:17.

20) Het linnen laken dat Petrus zag op het dak van Simon, den lederbereider (Hand. 10:11) heet in het Gr. ook skeuos.

toch zoo gelezen worden: „en alzo zij vreesden, dat zij op (de droogte) Syrtis vervallen zouden, wierpen zij als drijfanker een zeil (in zee), en dreven alzo henen.”

Dat men hiervoor het razeil van den grooten mast heeft losgemaakt is niet waarschijnlijk.

W. E. VAN POPTA.

N.B. Uit het rapport van Hr. Ms. pantserschip „Hertog Hendrik” op de uitreis naar Indië via de Faroër-eilanden (benoorden Schotland), Febr. 1918, blijkt, dat hoeveel eeuwen we ook van de Romeinsche zeevaarders afstaan, pogingen tot redding van schip en opvarenden nog wel eens dezelfde blijven. In zijn rapport meldt de Commandant, Kapitein ter Zee A. C. de Joncheere, dat getracht was een drijfanker vanaf den boeguitte brengen, hetgeen echter verloren ging. Deze drijfankers worden ook wel „zeeduivels” genoemd. Het nut ervan wordt door nautici over het algemeen niet te hoog aangeslagen.

HET BOEK VAN DE WEEK

Het gepredikte Woord.

Het gepredikte Woord, preeken van Johannes Calvin, vertaald door Ds. J. Douma en Ds. W. H. v. d. Vegt.

Deel I. Advent- en Kerststoffen met inleiding van Ds. W. H. v. d. Vegt. — Uitgave van T. Wever N.V., Franeker.

In den laatste tijd is ons Gereformeerde volk onthaald op enkele zeer belangrijke werken, die het beter paraat kunnen maken om voort te gaan naar den dag van onzen Heere Jezus Christus. Onder die werken neemt het boek, dat het onderwerp van dit artikel mag uitmaken, niet de minste plaats in. Integendeel, ik geloof, dat ons volk het eerste grijpen zal naar dit boek zonder dat het daarmee de andere werken — ik denk aan het Handboek van Prof. Honig en Ons algemeen Christelijk geloof, van Dr. K. Sielma (tusschen twee haakjes, een zeer belangwekkend boek) en meer — wil degradeeren. En ik ben van meening, dat het goed is, als ons volk dat doen zal en ik wil zelfs heel gaarne in dit artikel onze lezers opwekken dit boek, indien mogelijk, te koop, maar in ieder geval het te lezen en herlezen.

Waarom ons volk het eerst naar dit boek zal grijpen?

In de eerste plaats, omdat het een boek over Calvin is. Hoe waar het mag zijn, dat het ons niet om den persoon van Calvin zonder meer te doen is, wij verheugen ons nog steeds met groote vreugde in God, als we bedenken, wat Hij ons in Calvin geschenken heeft. En elk boek, dat er toe medewerken kan, hem beter te leeren kennen, en hem beter te leeren begrijpen, moet er bij Gereformeerde menschen ingaan en daarom ben ik er van overtuigd, dat ook dit boek er in zal gaan.

In de tweede plaats: het betreft hier preeken van Calvin. Gereformeerden hebben door hun Catechismus (vraag 85 bijvoorbeeld) geleerd, de verkondiging van het Woord Gods op hooge waarde te schatten. We moeten over vele dingen ons voor God verootmoedigen, maar door Gods genade over ons mogen we toch ook getuigen, dat velen in onze dagen verlangend zijn om op te gaan met de gemeente Gods om te hooren naar het Woord Gods, dat hun in den naam van hun Heere Jezus Christus onder toezicht van het ambt verkondigd wordt. Hoe gaarne spreken zij met elkander over vragen, die het preeken betreffen, als daar zijn, hoe het Woord Gods bediend moet worden, tot wie het Woord Gods zich in de prediking moet richten, welke vrucht van getrouwe prediking verwacht mag worden en hoe erg het is, niet in „de school van God” te komen. Zouden zij dan niet grijpen naar preeken van dien man, dien zij nog steeds eeren als een groote gave Gods, waarmede zij begenadigd werden door Zijn soevereine welbehagen? En zouden zij dat niet te meer doen, waar de preeken van Calvin hun tot nog toe niet ten dienste stonden? En nu weet ik wel, dat een preek gehoord moet worden en niet in de eerste plaats gelezen, maar dat neemt toch niet weg, dat velen gaarne ook een preek lezen en zeker eens preeken van Calvin willen lezen.

En in de derde plaats zal dit boek er in gaan, omdat aan de opgenomen preeken een inleiding voorafgaat, die een overzicht geeft over de prediking van Calvin. Dit overzicht maakt het boek al zeer belangrijk. Het is van de hand van Ds. W. H. v. d. Vegt. Het had ook door Ds. Douma geschreven kunnen worden — al geruimen tijd wordt de Groninger Kerkbode door hem versierd met samenvattingen van preeken van Calvin — maar overigens had toch bekwaam hand moeilijk gevonden kunnen worden. Ds. v. d. Vegt maakt immers al jarenlang studie van de Reformatoren, inzonderheid van Calvin. Daar zal wel geen werk zijn van Calvin, of hij kent het en daar zal wel niet veel over den grooten reformator in de voor hem toegankelijke talen verschijnen, dat niet in zijn handen komt. Daardoor is het overzicht zoo

belangrijk geworden, dat we haast vragen gaan, waar we meer prijs op moeten stellen, op de inleiding met de vele aantekeningen of op de preeken zelf. En daardoor zal ook ons volk te meer naar dit boek grijpen en na lezing met dankbaarheid constateeren, dat zijn kennis van Calvin en van de reformatische beginselen uitermate is verrijkt.

Ja, ongetwijfeld zal ons volk dat constateeren. Een korte samenvatting van den inhoud kan ons dat reeds doen zien.

Ds. v. d. Vegt begint dan met enkele opmerkingen over de prediking van Calvin en wij. Dit stuk wordt gedragen door de gedachte, dat de prediking het hoofdenmerk is van de ware Kerk. „Wie dus een ware Kerk gelooft en weet, dat de strijd van deze Kerk de geschiedenis der wereld beheerscht en beslist, dankt God, dat deze wereldhistorische betekenis der prediking bij Calvin zoo onweersprekelijk is uitgekomen.” (pag. 3).

Het tweede hoofdstuk handelt over de Schrift-waarheid, dat zonder de Prediking geen heil is. Van der Vegt doet uitkomen, dat Calvin deze waarheid zeer scherp heeft gezien, al wist hij uiteraard wel, dat God, Die ons aan de middelen bindt, Zelf niet aan de middelen gebonden is. Daarom, „als de klok luidt”, wordt ieder verwacht „in de school van God” (de kerk), zelfs de professoren. En de heerlijkheid van het samenkomen in de kerk is dan, dat men in gemeenschap met elkander hoort naar het Woord van God. Op deze wijze heeft Calvin „de onvergelykelijke waarde van den schat der prediking” den kinderen der Kerk aanbevolen. (pag. 7).

Het derde hoofdstuk is getiteld: militia Christi. Prediken is krijgsveld verrichten voor onzen Heere Jezus Christus. Dies is prediking zeer heerlijk, maar ook zeer moeilijk. Vaak zuchten de predikers, zooals Calvin zelf gezucht heeft, maar er is in dien arbeid ook heerlijke troost en dienst des Woords is nu eenmaal een strijd. Die hooge dienst stelt de gemeente niet op non-activiteit. De gemeente moet toezien, of het Woord recht gepredikt wordt. God wil kinderen, die onderscheiden. Zoo zal „de reine predikatie des evangelies aan de Kerk haar vast bestand geven en zal ze haar eigen heerlijkheid zijn.” (pag. 10).

In het vierde hoofdstuk vinden we Calvins loflied op de prediking. Christus is op aarde bij ons door de prediking. Zijn troon wordt in de prediking opgericht. „Ja, wanneer het evangelie gepredikt wordt, begint tegelijk met de stem van den prediker het heilig bloed van Christus te dropelen.” (pag. 11). Natuurlijk maakt Calvin daarbij de predikers niet los van hun Zender. Maar God is zoo goed, dat Hij Zijn werk aan hen toeschrijft. En levens waarschuwt hij de predikers, wier hooge aardse hoogheid te boven gaat, voor zelfverheffing.

In het vijfde hoofdstuk bespreekt Van der Vegt de doeleinden van Calvins prediking. Ze bedoelt de eere Gods, die — Gode zij dank — onlosmakelijk verbonden is met het heil der lieve kinderen Gods. Zijn prediking is dan ook Theologisch en Christocentrisch, al is zij niet aan een bepaald schema gebonden. Zij dwinge ons tevens tot gehoorzaamheid aan God, en onze vreugde bestaat toch hierin, dat wij in den dienst van God zijn hersteld. (pag. 15).

Het zesde hoofdstuk draagt als titel: Geen speculatie. De Heilige Geest leert ons slechts dingen, die nut hebben. We mogen het Woord niet te buiten gaan. Allerlei onderscheidingen, die in de scholen van die dagen onderwezen werden, laat hij dan ook bewust ter zijde. Ook streeft hij er niet naar, zijn preeken „mooi” te maken. De kinderen der kerk moeten verstaan, wat goed en kwaad is. „Wanneer de dienst des Woords hen de zonden niet afleert, zal het van de hand van den dienaar geëischt worden” (pag. 19).

In het 7de hoofdstuk wordt de eerepositie der prediking besproken. De preekstoel staat in het middelpunt. De Kerk is een leger aan het front en door de prediking der kerk wordt het koninkrijk Gods uitgebreid. „De scepter in het Koninkrijk Gods is volgens hem het sacrosancte woord van Christus, zonder welken Hij niet regeert” (pag. 23). De Kerk zij daartoe geestelijk middelpunt en hoogtepunt der menschheid. Deze gedachte werd door Calvin niet alleen geformuleerd, zij werd ook in praktijk gebracht.

Dies heeft men Calvin beschuldigd, dat hij in Genève de theocratie herstellen wilde. Men zag hem als half-Roomsch in dezen. Maar de reformator zag de grenzen en de valsche Kerk, Rome, zag die niet. Maar hij wilde, dat ook koningen en overheden „hun les” zouden ontvangen in de prediking. Christus, Die over alles regeert, wil door de uitspraken der kerk het staatsgezag binden aan de ordinaal Gods.

Helaas, de meeste overheden verwerpen de uitspraken der kerk. Zoo wordt Calvins prediking zeer eschatologisch. „We zijn nog op marsch, Jeruzalem is nog niet gebouwd, Salomo voert nog niet den scepter” (pag. 27). En „juist de groote verwachting naar de komende heerlijkheid houdt zijn hart bevangen in een spanning, die zich ontaardt in opperste activiteit” (pag. 27).

In het 8ste hoofdstuk laat de schrijver zien, dat de prediking actueel moet zijn. De preek zij

niet louter verklaring, zij zij ook toepasselijk. Zij houde zich bezig met het sociale leven, met het politieke leven, met het kerkelijke leven. Zij moet vermanend zijn, maar ook vertroostend. „We zwaken in dit leven op een zee van ellende, we zijn in deze wereld verzonken in een afgrond van misère.” „We hebben haast naar het koninkrijk Gods.” „Het is genoeg, dat God ons liefheeft” (pag. 31).

In het 9de hoofdstuk wordt gehandeld over het adres der prediking. De prediking richtte zich tot de gemeente van Jezus Christus. Haar komen krachtens Gods verbond al de beloften Gods toe. Hel is bijzondere voorzienigheid Gods, als we een preek mogen hooren. Men neme die prediking in geloof aan en dat mag een ieder doen. Maar wie ongehoorzaam is, is een rebel, zondigt veel meer dan kinderen des verbonds. Men houde met die ongehoovigen rekening. De hypocrieten — menschen, die zeggen, dat zij des Heeren zijn en toonen, dat zij het niet zijn — moeten scherp gewaarschuwd worden. Er moet dus in de prediking onderscheid gemaakt worden. De prediking vermane tot onderzoek naar de echtheid van het geloof en tot een onderzoek, of we niet zorgeloos leven. En de prediking dringe er op aan, dat de gemeente de zekerheid des geloofs hebben zal. „Onze zekerheid is, dat wij zeker zijn van Gods beloften” (pag. 38). Maar, die God niet gelooven op Zijn Woord, zijn Hem een gruwel.

Tenslotte spreekt het 10de hoofdstuk over den stijl van de prediking. De prediking zij vriendelijk, zooals God vriendelijk is. Maar zij moet scherp zijn, als zij verworpen wordt. Echter, dan spreekt God een „vreemde” taal. Verder zij de prediking eenvoudig. Naakt als het kruis. Allerlei rhetorisch doet tekort aan de majesteit des Woords. Men bringe niet allerlei verhaaltjes in de prediking. Men preeke vervolgstoffen en men behoeft zich niet te houden aan het kerkelijke jaar.

Lezing van de inleiding zal doen zeggen, dat onze kennis van de reformatische beginselen en van Calvin zeer verrijkt werd, zoo schreven wij.

Men kan echter ook vragen: is het nu bij Calvin zoo, als v. d. Vegt het ons leek? Voor zoover ik het beoordeel kan, geloof ik, dat we deze vraag met „ja” mogen beantwoorden. Ik geloof inderdaad, dat Calvins prediking hier wordt weergegeven in trouw aan de waarheid. Natuurlijk is het altijd mogelijk, dat dit boek verworpen wordt. Er zijn menschen, die zulk een wonderlijke opvatting van Calvin hebben — ik denk aan het werk van H. J. Couvée: Calvin en Calvinisme —, dat zij deze inleiding als niet-waarheidsgetrouw zullen betitelen. Maar zij, die Calvin niet willen dringen in het schema van hun eigen beschouwingen, zullen zeer zeker erkennen, dat we in dit boek goede voorlichting hebben en zullen de inleiding op hoogen prijs stellen.

Men kan echter ook vragen: kunnen we, vier eeuwen verder gekomen zijnde, ook Calvins gedachten aanvaarden? Ds. v. d. Vegt steekt het niet onder stoelen of banken, dat hij heel ver met de prediking van Calvin medegaat. Hij doet dat niet in alles. Het is er hem om te doen een getrouw beeld van Calvins prediking te geven, maar hij kon dat te gemakkelijker doen door zijn vergaande sympathie voor Calvins gedachten. Toch laat hij uitkomen, dat hij geen repristinatie wil, geen critiekloos teruggrijpen naar den Geneefsch reformator om zijn ideeën nu als het einde van alle tegenspraak te zien. Hij laat dat af en toe nadrukkelijk uitkomen.

Misschien echter, dat we in Van der Vegt's beschouwingen over Calvins gedachten van de verhouding tusschen Kerk en Staat moeten spreken van een te ver meegaan. Een recensie leent zich niet om dat verder uit te werken.

Ook zal ieder, die leest, wat Calvin denkt aangaande den stijl der prediking opmerken, dat in onze kerken veelszins anders gepredikt wordt dan Calvin het deed. Ds. v. d. Vegt laat het door schemeren, dat hij in dezen vaak meer meegaat met Calvin dan met methodes, die onder ons toegepast worden. Ik wil niet verheelen, dat ik in dezen sta aan de zijde van Ds. v. d. Vegt. In ieder geval, confronteering met de preekmethode van Calvin kon wel eens tot meerdere reformatie leiden, en om die confrontatie is het Ds. v. d. Vegt vooral begonnen.

Misschien, dat we niet zoo hoog moeten staan met een synthetischen opbouw als velen ontzeden, misschien, dat het voor sommigen gewenscht ware terug te keeren tot de „eenvoudige” preeken van Calvin, dat we ons wat minder moesten storen aan het z.g.n. kerkelijk jaar, opdat meer gelegenheid open kwam voor prediking van Schriftgedeelten, die nu niet aan de beurt kunnen komen, misschien, dat sommigen onzer predikanten meer rekening moeten houden met het gezelschap der hypocrieten, welke in de Kerk onder de goeden zijn, misschien, dat het toepasselijk gedeelte der prediking beter tot zijn recht zou kunnen komen en vooral ook, dat toepassing niet alleen gezien worde in ingaan op het bevindelijke leven, zooals zoo vaak gemeend

wordt, maar
worde, hoe
met vreugde
ik mag hier
Vest gelegen
gedachten o
We zien w
stof tot den
echter boven
het heerlijk
behooren to
Jezus Christ
er in deze in
prediking! W
inderdaad o
predicatie d
veel van ou
toetrouwde
ons zoo rijk
als wij al di
en den strij
De HEER
in alle omst
omstandighe
landsche twi
maar een
wereld is va
we met Ca
Zending en l
te ontrukken
strijd om te
„Leeren wij
roepen en l
goederen zul
dat wij, als
van genade
over te ver
an beroemen
van Zijn kon
op de aarde
als Gods W
bij zichzelf
preek over

In het ter
raktervormi
dezes een h
rakter”. He
die tot titel
1. Beroeps
2. Beroeps
3. De psyc
4. De ber
5. De arb
Op verzo
verder uitw
matie” is zo
daarvoor be
Aan het v
een positie
jeugdwerk
te niet door
lieve zijde
jongelingen
De naieve
hetgeen een
den arbeid
dra de jeu
maar er lig
van het kin
n.l. de leefti
die niet ma
Deze leve
den in die
(puberteit)
teit of adole
activiteit, d
tane uitinge
Ook de trel
sen moet w
zelf initiatie
In de la
over de je
niet kunne
Mulo-school
zitten. Son
wel, maar
van de sch
pij. De stat
mislukte l
van dezen
teleurstellit
speurd. He
dacht word
lingen. Ook
van het la
in orde is.
de oorzaak
We wene
vragen, do
van een e